

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt XIV. Alijs etiam profanorum hominum dictis, & exemplis, & quidem ob varia scelerum genera, demonstratur pœna talionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

de peccato praterito non conteritur, de futuro non concipit emendandi propositum. Inimicus Dei est, cui adheret vel in facto delicto complacentia, vel in presente voluptas, vel in futuro voluntas. Ille hunc in modum corde & cupiditatibus orat, inimicus Dei voluntarius, & bonitate Dei ad ipsius contumeliam abutens, non spoliatus, & exul, nec metu impendentium cladum mentem in scelera ardescens mutat. Quid talis aliud speret, quid expectet, nisi talionem? Quare & iste, & omnes, qui conspirant cum isto, sciant sibi dictum: *In qua mensura mensi fueritis, remerietur vobis.*

CAPVT XIV.

Alijs etiam profanorum hominum dictis, & exemplis, & quidem ob varia scelerum genera, demonstratur pœna talionis.

§. I.

Qui corpore peccant, merito etiam corpore luunt.

PLeraque, quæ modò attulimus, sacri scriptores de rebus sacris, tradiderunt, superest nunc, ut eandem talionis legem, etiam vel profano-

T 5

rum

rum authorum testimonijs confirmemus, vel, si qui authores non erunt profani, saltem exemplis profanis, ut pateat hanc divinam Nemesein ubique gubernantem nulli, aut nusquam non esse mentuendam, seu in aulis is degat, seu in templis. Regis Alfonsi ea sententia fuit, ut qua quisque re peccaret, eadem etiam plecteretur. Hinc cum equitem luxuriosum, & bonorum suorum decoctorem punire vellet, quibusdam ab eo enixè petentibus, ne in corpore lueret debita, quæ ille plurima per luxum libidinemque contraxerat, respondit: Equitem hunc neque sui regis gratia, neque patriæ commodo, neque propinquorum & amicorum, ære alieno suscepto, tam grande patrimonium profudisse; sed omnem suam substantiam corpori indulgisse. In corpore igitur luere æquius esse, ut poena malefactoris ex æquo responderet. Eiusdem sententiæ sunt omnes qui, dum potestate pollent, peccantes per illa ipsa puniunt, per quæ delinquent. Sic in multis Religiosis Ordinibus, curiosis oculi ad tempus obligantur, ne circumspicere possint; garrulis & linguacibus silentium indicitur, ut os refrænetur; inquietis & gyrovagis, limites ponun-

tunt,

Panorm.
A. de reb.
ab Alfon-
so rege
gestis.

tur, quos non licet transilire. Prudentes quoque Confessarij, gulosis & ebriosis ieiunia, abstinentiam, temperantiam; luxuriosis & libidinosis cilicia, humicubationes, flagella imperant. Quibus in rebus etsi contraria contrarijs curari videantur, tamen ea ipsa corporis membra castigantur, quæ sunt prævaricata. Cur non iustè sic iudicent homines? ita ipse quoque olim iudicabit DEVS. Nulli enim in inferis locis sensus suo cruciatu carebunt, qui hîc fuerunt instrumenta flagitiorum.

§. II.

Anari, luxuriosi, sani talione puniti.

Ita Reges, & Duces, & Iudices iudicantur: nec secus fecerunt subditi Iudicum, Ducum, Regum. Rufinus, apud Arcadium præfectus prætorio, quia auarissimus fuit, & manus ad opes colligendas nimium extenderat, à militibus exercituque Romano interfectus est. *Capite verò Rufini resecto, & lapide in os eius immisso, hasta id infixerunt, & in sublime sustulerunt. Dextram quoque eius abscissam, per urbem circa episcopus officinas circumtulere, verbis his utentes: DATE STIPEM INEXPLEBILIS AVARITIÆ VIRO. Et ridicula ea mendicitas multum satis auri collegit.*

Niceph.
Callist.
l. 13. hist.
cap. 13

git. Perlibenter enim in incundo & grato spectacula homines aurum contulerunt. Ac Rufinū quidem imperij affectatio ad eiusmodi vitæ finem perduxit. Sublimatus est, sed in hasta, ut caput eius emineret, qui caput omnium esse voluit; & in ignominiam dextra eius defuncti mendicavit, quæ ad nimiam potentiam, viua pecunias collegit. *ἢ ὡς γὰρ τῆς ἀμαρτανῆς, ἢ αὐτῶν καὶ ταυδεῖται.* Sic superbia, sic auaritia mercedem recepit, pœnâ talionis. Quod & experta est libido Valentiniani Hesperix Imperatoris. Cùm enim vultu venusto & rebus alijs ornatam maximè in matrimonio haberet coniugem, iunioris Theodosij filiam, Eudoxiam, alienas nuptias turpiter fœdavit &c. tandem vitam fœdissima morte finijt. Maximus enim, quòd Valentinianus vxorem eius stuprasset, remotis ijs, qui impedire poterant, Imperatoris regiam ingressus illum interemit, & coniugem eius Eudoxiam rapuit, eidemq; per stuprum vim intulit. Per quæ enim quis peccat, per eadem etiam castigatur, ait historicus. Hæc talio debebatur luxuriæ. De ira, vel odio, vel immatura vindicta, apud Zonaram legimus, Leonem Armenum Græcum Imperatorem impium, quadam ratione vitam cum impe-

Idem Ni-
cephor.
l. 15. c. 11.

Zonaras
l. 3.

imperio amisisse. Ipso quippe Natali Christi die, de Michaële Balbo maiestatis reo sumpturus supplicium, deprecante Augusta, distulit pœnam, sine dubio consilio vindicis DEI: quandoquidem in ipsum vertit. Etenim nocte insequenti Balbus è carcere elapsus, contrahit veterum coniuratorum manum, cum quibus sub monachorum habitu sicas ferentibus, Imperatorem in symphonicorum choro canentem tollit è medio. *Eo modo, quo perimendus erat, elanculum perimit peremptorem.*

Ita Alexander Pellegrini in Matth. Euang. c. 1. Paradoxo 12.

§. III.

Politici talione luculenta puniti exemplum.

Quoniam autem sæculum nostrum ferax est eiusmodi machinationum, quæ merito talionis secururæ minis terrendæ sunt, accipe aliud politicum eiusmodi exemplum ex Hugone Falcando, de rege & regijs viris, qui etiam non nominati facile venire possunt in coniecturam. Rex quidam antè, quàm fatis concederet, quia filium relicturus erat regni successorem, admodum iuuenem, cum sciret, neminem sapere ante annos, viro ei adiunxit eruditione & prudentia claros, quorum sapientia dirigeretur. Quos ille, per atatem, & viuo patre,

tre, sustinuit patienter. Vbi autem paulò adolescentior factus est, & pater è viuis excessit, libertatem nactus, sapientissimo parentis consilio insuper habito, omnes à se reiecit. Vnicus erat in aula, homo vaser, qui & ingenio, & eloquentia eminebat, à puero ad omnem simulandi artem educatus, itaque adulari doctus, vt nemo alius: Proteum dixisses. Nam etsi probrosa voluptate immerfus tenebatur, poterat tamen, ficta quadam honestatis fronte, delicias suas tam artificiosè calare, vt Hyppolytus putaretur. Neque Venus illum dumtaxat & Cupido vinctum tenebat, sed etiam, quia ingenio superbus erat, insuper incredibili dominandi libidine flagrabat. Quocirca omnes ad iuuenem regem aditus obseruabat. Et ad votum cecidit conatus. Nam regius iuuenis, ceteris omnibus posthabitis, hunc probauit, prætulitque. Nullus enim se indoli illius magis sciuerat accommodare. Quæcumque nouerat ei placere, laudabat; quæ ingrata esse, damnabat, totus ad Genium illius factus. Hunc ergo rex, præ omnibus amauit æstimauitque, huic regni sui gubernacula tradidit, commissa ei suprema regij Præfecti dignitate, ratus se in Iosephū aliquem incidisse.

Ad

Ad hunc iste honoris potestatisque gradum ex humillima conditione euectus, breui eam sibi, apud regem, parauit auctoritatem, vt non solum à gratia principis, sed etiam à rebus agendis reliquos omnes pedentim amoliretur. Non satiat, sed inflamat ambitiosos honor, semperque vltius grassatur. Itaque hoc quasi portu potitus Præfectus, animum ad regnum occupandum transtulit. Quod ne emanaret, varijs artibus texit. Nam regem mendacijs maximis ludificauit, adulationibus assiduis ita deliniuit, vt omnia esse in tuto atque integra arbitraretur; cum interea Præfectus nihil omitteret eorum, quibus consilium suum firmaret. Agebat tum in vrbe regia Archiepiscopum Ecclesiæ cathedralis homo eiusdem fermè ingenij. Erat enim vir industrius, sed ipse quoque corporis voluptati deditus. Cum hoc, similitudine morum amicos conciliante, Præfectus regius consilium iniuit, de rege amouendo, quem dicebat inutilem esse sceptro, & procedente vltius tempore facile in tyrannum degeneraturum. Vt autem ambitionis suæ cogitatio, ne Archiepiscopo quidem in suspensionem veniret, natum regi iuueni filium, dicebat

cebat longè accuratiùs in spem regni posse educari. Ad hoc consortium magis firmandum Archiepiscopo ianuam ad regis familiaritatem patefecit. Existimabat enim futurum, vt, quidquid ipse regi suggereret, id accedente Archiepiscopi comprobatione, maius pondus haberet.

Numquam malorum technæ ita felices habent processus, vt nulla se illis obijciant impedimenta. Igitur & in hac aula Comites aliquot erant boni publici amantes, atque intentum oculum ad regni incolumitatem habentes. Quibus stimulum addebant haud exiguum consiliarij veteres, qui nondum concoxerant dolorem conceptum, ob officij sui amissionem, quam nulli nisi Præfecto regio tribuebant. Quod, ob eorum frequenter conuentus, & claudestina colloquia, non ignorauit Præfectus, alioquin gnarus, neque iniurias citò deleri ex animo læforum; neque carere inuidiâ, si quis è plebe oriundus, inter satrapas, ad summum emerisset. Quare cauendum sibi ratus, prædictos & Comites, & consiliarios, data occasione, infamia rebellionis notauit, regemque induxit, vt hunc exueret vita, illum è regno exterminaret, alium oculis
&

& lingua priuaret; vel alijs modis perderet.

Vnum è Comitibus, quia erat vacillantis fidei, mirabili modo sibi conciliare satagebat. Nam multis adductis rationibus regem impulit, vt illius oppidum quoddam occuparet, & quòd satis esset munitum, & quòd multis rebus opportunum. Quo facto sciebat Comitem vehementer irritatum iri. Ne verò dati consilij ipse author videretur, Comiti mentem regis aperuit, quam aiebat, se omnibus modis improbasse, iurauitque contrarium prorsus suasse; atque vt regem in tyrannidis suspicionem vocaret, addidit, ab eodem verba iactata fuisse, quæ coniecturam faciant, breui fore, vt pauci nobiles in regno supersint: ita enim velle opes omnes ad se se potentiamque trahere. Hæc Præfectus, in summo secreto se Comiti concedere dicebat. Sed nolebat ea esse secreta Comes, qui culpam omnem in eum regerebat, dictitans, Si quidem talis sit rex, eius officio incumbere, vt id ceteris quoque indicaret, quorum periculum ageretur: omnes enim promptè Reip. indeterius labenti opem laturus. Atque hoc ipsum Præfectus, quamuis inuito vultu, sibi responderi cupiebat. Siquidem hinc occasi-

V

sionem

tionem arripuit, conpirationem, quam in pectore fouebat, contra regem propagandi. Ergo repente à se ipso alius: Quando video, inquit, te quoque cordi habere res communes, non calabo, plures esse, qui idem & tecum, & mecum sentiant, regemque judicent folio mouendum. Atque in primis huius sententiæ est Archiepiscopus, & alij multi præclari viri; qui quidem me ipsum in locum regis destinant. Verùm ego, non meo merito, sed regis errore in Præfectum regium assumptus, agnosco meam imbecillitatem, atque exiguas ingenij animique vires, quæ tantæ dignitati nequaquam sunt pares. Magis igitur censeo, filio seruandam esse paternam sedem; in quo est jus successionis; authoritas sanguinis; & utiq; etiam totius populi fauor.

Nouerat mores Palatinorum Comes, cui Præfectus regius dudum erat spina in oculis; itaque cum vulpe vulpinandum ratus simulauit, se omnia amicissimo animo accepisse; adiecitque, se minime passurum, vt filius regis parenti succedat, iniurias utique paternas seuerè olim vindicaturus. Enimuerò neminem vllum esse Præfecto ipso vel ingenio, vel vsu experientiaque rerum

rerum ad regni negotia aptiorem. In hunc modum Comes Præfectum mulcebat, contra quem jam antè cum alijs nobilibus iniuerat societatem, quorum votum erat, vt, interfecto rege, filius regis substitueretur, & à Præfecto proditionis pœna exigere-
tur. Quamquam igitur antè jam satis, inter Proceres, constabat, Præfectum atque Archiepiscopum aliquid moliri, longè tamen certiùs, id per hunc Comitem innotuit: vt quem sceleris socium habere cupiebat, eum maximè aduersarium experiretur. Crescebat fama, & augebatur animus nobilitatis ad Præfectum vel vi, vel arte opprimendum: & ipsa quoque contra eum conspirantium multitudo fiebat in dies maior. Eorum igitur aliqui munitissimum quoddam regis castrum occupant, in quod recepti, mittunt, qui protestentur, nullum se regi malum machinari; sed illud dumtaxat agere, vt contra Præfecti regij, atque etiam Archiepiscopi vim se tueantur; cum palàm sit, eos de rege interficiendo conspirasse, & Præfectum totis viribus ad regnum occupandù anhelare. Magna sæpe est, etiam in magnis Principibus cæcitas, vt nihil de eo mali credant, de quo semel bonam opinionem

nionem hauserunt. Quare neque rex ille fidem habuit denuntiationi; quin potius fidelitatem Præfecti putauit causam esse, vt ab inuidentibus accusaretur. Vnde pactionibus certis interpositis, castrum recepit, & motus publicos omnes compescuit, saluo Præfecto suo, omnia salua arbitratus. Quoniam autem audacia vires sumit à felicitate, animaduertens Præfectus, bonam existimationem de se, in regis animo esse stabilitam, tantò magis erectus, eò consilia sua direxit, vt regem in dies redderet magis odiosum: cumq; ipse omnium esset author, tamen apud obuios quosque regis consilia, iussa, amentiam & crudelitatem palàm traduxit; vt & tot querelis oppresso, ipse altiùs emergeret. Et quod omnium erat miserrimum, sic occupatus erat regis animus, vt nemo de Præfecto, apud eum, questionem mouere auderet. Præfectus innocentia, Præfectus oraculum, Præfectus tota curia, totus senatus, Præfectus omnia erat. Væ Principi, qui se subdito suo subdit, & regi potius, quàm dirigi sinit, soloque nomine contentus, seruum sinit dominari! Cùm Præfectus videret, neminem esse, qui iam regem de hoc rerum statu auderet certio-

torem

tiorem facere, cœpit ipse amicitias emere, & benevolentiam sibi vbique conciliare. In primis stipem largam pauperibus elargiebatur. Deinde confessionem crebrò repetebat, apud tribunal sacerdotis. Accedebat etiam frequenter ad sacram synaxin, idq; publicè & in omnium conspectu. Clericos honoribus demulcebat. Milites præmijs affecit; alios largitionibus, laudibus alios studuit sibi demereri. Inter suos denique amicos & clientes præcipua officia ac dignitates distribuit. Ita per omnium fauores grassatus est ad coronam, quæ sola illi deerat, vt rex vocaretur.

Vt sol, cùm in meridie ad summum venit, in decliui est, atq; iterum descendit, ita homines plerumque, quando ad altissimum prouecti sunt felicitatis gradum, iterum deficiunt, immò cadunt. Tali modo & Præfectus regius expertus est, se non tã in summo, quàm in præcipiti stetisse. Rumore, immò famâ in viciniam quoquo delatâ, nihil jam Præfecto, præter nomê regis, deesse, tumultus exoritur. Neque enim ampliùs suspecta erat illius potentia, sed palàm formidabatur. Ea seditio, quàm primùm illi innotuit, videbatur haud segniter compe-

V 3 scenda

scenda. Ad quam rem nemo illi magis idoneus erat, quam nobilis quidam iuuenis, in omnem astum promptus; quem cum multis alijs sibi beneficijs deuinxerat, tum etiam filia illi in matrimonium idesponsæ vinculo obligatum tenebat; vt neque de dexterritate, neque de fide illius quidquam dubitandum arbitraretur. Hunc misit ad tumultuantem populum componendum. Qui quidem initio aggressus est innocentiam Præfecti, quibus poterat modis, tueri. Sed Deo tandem finem malitiæ atque ambitionis statuente; is ipse, quo tutore vti voluit, exitum eius fuit. Quippe à factiosis obrutus, & persuasus multis rationibus, cum iisdem foedus contra Præfectum iniit; eoq̄ue conatus processit, vt filia Præfecti contempta, atque in locum eius filia Comitis promissâ, ipse negotium susciperet Præfecti interficiendi, ad quem defendendum venerat. Callidè tamē mentem hanc suam occultans ad Præfectum regreditur, omniaq̄ue fausta ei nuntiat, tantoq̄ue eum incautiores facit, quanto securiores. Nihil igitur metuent, sceptrum jam sibi in manu habere videbatur, si regem interfecisset; cui proinde reipatranda certam decreuerat diem: certam horam.

horam. Sed antè cum Archiepiscopo conueniendum erat, de tutela regij filij, deque regij thesauri custodia. Ibi nouum ortum est dissidium, nam utroque illam sibi deponente, fœdus amicitiaë, quod inter improbos non potest esse diuturnum, rumpitur, adeò, vt arctissimi conspiratores capitali repente odio à se inuicem distraherentur; & alter alterius vitæ insidias strueret. Diuersis vijs itum est in mutuam necem. Præfectus veneno rem agere, & clam voluit; Archiepiscopus ferro, & palàm. Præuenit Archiepiscopus, qui secutus erat in scelere Præfectum, cædisq; ministrum habuit eum ipsum Iuuenem, cuius amicitia & fide Præfectus nitebatur. Nobilis enim ille iuuenis, vt jam antè alijs quoque promiserat, magna militum manu armatus, redeuntem cum suis eum, nocturno tempore, interceptit, atque miserandum in modum, in ipsis plateis, contrucidauit. Hic fictæ amicitiaë, & simulataë virtutis, regniq; per summum nefas, affectati fructus fuit: hæc tot cædium designatarû compensatio. Quamquam neq; ipse etiam iuuenis tam funestum & atrox facinus impune tulit. Nam rege, ob patratum scelus, illi grauius offenso, aliud maius fa-

cinus cogitavit: vt supplicium euaderet. Quippe, restaurata conspiratione, id effecit, vt rex captus in vincula duceretur. Vnde tamen populi impetu ereptus, iuuenem in custodiam abripi iussit; ex quo tota intellecta est conspiratio. Iuuenis oculis orbarus, deinde incisus supra talos nervis gradiendi facultatem, demum etiam vitam miserrime perdidit. Tandemque ceteris etiam rebellibus domitis, ac locis munitissimis recuperatis, rex, per multos annos, regnum deinceps tranquillum tenuit.

§. IV.

Aulica vita imaginem, in recensita historia, proponi.

Hæc est vita aulicorum; quæ multa docet. Nam primò, cui ea placet, eam eligat. Mihi videtur tutius inrer Scyllam & Charybdi nauigari. Deinde etiam atque etiam considerent Principes, quanti discriminis sit, veteres, & fideles consiliarios ab aulis remouere; atque eorum loco, obscuros, novos, adultores, quadruplatores suscipere, qui Sirenum more suaues potius, quàm vtilis occinant cantilenas; totamque Reipublicæ nauim, non in portum, sed in scopulum inferant. Videant etiam quàm peri-

periculosum sit, vni omnia committere; vnum audire dumtaxat; vni omnia credere; querelas contra eum delatas, tamquam ex inuidia ortas repudiare; plures oculi plura vident. Animaduertant quoque, quàm temerè se se exponant potentiæ in alium à se translatae; dum enim ipsi à se labores molestiamque in talem reijciunt; reijciunt vnà etiam auctoritatem. Nec rarò eum auctoritate regna ipsa amittuntur. Quæ, si diuina protectione, ad eiusmodi inuasores non transeunt; tamen satius est, nec sibi metuendi, nec alij facere sperandi occasionem. *Vidisti aliquando canem missa frustra panis aperto ore captantem? ait Seneca, quid quid accepit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Idem euenit nobis, quidquid expectantibus fortuna proiecit, id sine ulla voluptate demittimus, statim ad rapinam alterius erecti & attoniti in Epicureum illud chaos incidimus: inane sine termino est.* Ambitioso primùm gratia placet, & sustentat fauor Principis; postea potestas concessa erigit; mox titillat gloria; denique vt flamma in incendium, ita delectatio honoris erumpit in libidinem dominandi. Quod adeò commune est, vt etiam in ipsis Religiosis

Seneca.
epist. 134

Ordinibus, cui nimium feditur, nimium in-
 solescat, coneturque tandem eum de gradu
 ipsum deicere, qui ei nimium se fecit fami-
 liarem. Quòd si Rex, si Princeps attendere
 debet, ne cui nimium credat, quænam erit
 inter ipsos aulicos amicitia constantia?
 quod confidentia fundamentum? Illinè
 tu fidis, quem Principi suo vides non esse
 fidelem? Illius foedere niteris, qui, vt pla-
 ceat, virtutem mentitur? Maximum indi-
 cium malæ mentis est fluctuatio, & inter
 simulationem virtutum, & amorem vitio-
 rum assidua iactatio. Quid de illo tibi pro-
 mittis, quem scis noctu ad lupanaria, vo-
 luptatis causa; interdium, famæ gratiâ, ad
 templa accedere? Politicorum nunc ista ars
 esse dicitur. Hi tales maximè aulis idonei
 putantur; qui in Machiaueli schola, aliud
 promptum in ore, aliud clausum in pectore
 habere didicerunt. *Verba bilinguis, quasi sim-
 plicia.* Nihil putes sincerius: & ipsa perueni-
 unt vsque ad interiora ventris; quia veneni
 instar, tunc demum sentiuntur, quando ad-
 mittuntur. Itaque nihil his in aula perni-
 ciosius. Nocent domino, nocent seruis.

PROV. 18.
8.

PROV. 19.
12.

Quia Princeps qui libenter audit verba menda-
 cy, omnes ministros habet impios: vident enim,

sc

se non libenter audiri, si non sciant menti-
ri. Atque hoc ipsum inter aulicos, quam
gignit opinionem? quam fidem? Ægyptijs
olim, quia nullus mentiendi modus, sum-
maque eius vitij impunitas erat, nemo cre-
didit; & Epænetus dicere solebat, *mendaces*
omnium scelerum & iniuriarum authores esse.
Qui enim semel à veritate deflexerit, hic
non maiore religione ad periurium, quàm
ad mendacium perducì consuevit. Hoc ita-
que fieri necesse, vt, vbi tales maximè ido-
nei censentur, vel omnes tales sint, vel ta-
les putentur. Si tales putantur, quid illis
fiditur? Fortasse ille ipse est proditor tuus,
qui fidissimum se fingit? Enimuerò, esto
bonus sit; esto sit verus amicus, quis id cer-
tò nouit? quis non timet? quis non suspi-
catur? præsertim in eo loco, in quo quoti-
dianum est, vel fallere, vel falli? Et vel ideò
quotidianum, quia *mendacia, si non habent,*
quem decipiant, ipsa sibi mentiuntur. Sicut ait
Psal. Mentita est iniquitas sibi. Quid multa
disputo? iustissima talionis poenâ, menda-
cia à mendacijs, & ficti amici à fictis amicis
puniuntur; insidiæque insidijs compensan-
tur; & qui, ad modum Præfecti regij, vt
occideret, mentitus est, meritò ipse menda-
cijs decipitur, vt occidatur.

Alex. lib.
6. cap. 1.

Plutarcha
in Lacon.

S. Chrys.
in c. 21.
Matth.

§. V.

§ V.

Luculenta talione punita adultera calumniatrix.

Albertus
Cranz. in
Saxon.
l. 4. c. 24.
Siffrid.
presbyt.
in Epito-
me Ba-
ron, tom.
30 Anno
998.

Ne quis autem existimet, Principes, aut Reges ista talia pati tantum, non etiam agere, Albertum Cranzium adeat, apud quem inueniet, An. Christi 998. Othonem III. Imp. Romam profectum, quo itinere, iuxta Mutinam in villa Amula dicta diuertit. Ibi ea acciderunt, quæ magna admiratione digna metro scripsit Gotsfridus Viterbiensis. Augusta vxor illius, Maria nomine, Regis Aragonum filia eodem hospitio vsa, hospite quoq; abuti voluit. Nam loci dominus erat Comes, vir integerrimus, æquè formâ ac genere & opibus præstans. In hunc procax femina, Imperatrix oculos coniecit. Oculos secuta est cupiditas: hanc impudentia, qua præualefcente, non verita est ab eo crimen petere. Horruit Comes inquam petitionem, & fortiter reiecit, nouus sæculi illius Iosephus. Sed & illa Putipharis vxori libidine par, eandem contempta, furore, quoq; est imitata. Siquidem repulsam passa, atq; amore in odium verso atrocem calumniam vertit in innocentem, eumq; apud Imperatorem accusauit, quasi
pudi-

pudicitiam suã pertentasset. Nimirum cre-
 dulus est zelus maritalis, ea de caussa & O-
 tho vxoris calumniæ fidem adhibuit, atque
 subito calore abreptus Comitem extemplò
 capite plecti iussit. Quod vbi ad coniugem
 Comitis fuit perlatum, dolore amens cu-
 currit, & sublatum de terra mariti caput, in-
 genti audacia, (quam pudoris ac timoris
 nescius furor ministravit) ante Othonẽ pro-
 tribunali sedentem in medium proiecit, in-
 credibili vociferatione, viri sui innocentiam
 protestans, & immeritæ necis illatæ vin-
 dictam expetens: neque alium iudicem,
 neque reum in terris quærens, quàm Impe-
 ratorem ipsum, tunc iura reddentem, &
 iniuriã innocentissimo sanguini facientem.
 Et quia alij testes deerant, ad naturam at-
 que elementum prouocauit, contrectatio-
 nem ferri candentis in probationem, & ve-
 ritatis indicem offerens. Non potuit Im-
 perator contra eiusmodi testem excipe-
 re. Parantur omnia, ferrum ignitur. con-
 fluunt spectatores, sedet Otho, & vult in mu-
 liere Scauolam spectare. Mulier innocen-
 tiæ mariti interfecti conscia, metallum can-
 dens ambabus manibus arripit, atque illæ-
 sa non secus ac vernos flores contrectat, quo
 solùm

solùm prodigio attoniti Imperatoris præcordia exurebantur. Exultat primùm ipsa victrix. Mussant deinde, capitibus inter se collatis, qui ad spectandum confluxerant. Palàm tandem ab omnibus mulieri tam heroicæ acclamatur: quæ tum miraculo, tum applausu animata, postulat à gladio Imperatoris, talionis vindictam in ipsum Imperatorem. O quàm alia tunc fuerunt sæcula! nunc mille prætextus excogitentur ad Principem, in huiuscemodi errore, excusandum. Otho clara veritate conuictus, & culpam agnouit, & reum se falsus poenam non detrectauit; iugulumque pro iugulo spondit, solis inducijs, ad negotia quædam expedienda, postulatis. Mirus iustitiæ amor. pro morte innocenti illata, vult mortem oppetere Imperator; & vidua Comitissæ audet eam vrgere! Sed non permittunt id aulæ Proceres; circumstant feminam, & pro vital Imperatoris rogant; neq; eam multis precibus exorant, fuitq; frustra diu laboratum; donec tandem iudicium ea est conditione transactum, vt, quæ prima sceleris causa fuerat, Maria Regis filia, Imperatoris vxor, Augusta illa, & adultera, & calumniatrix, rogo adiudicaretur. Fuit &
hoc

hoc arduum Othoni, sed fecit. Arsit igitur infelicibus flammis Imperatrix, quæ illicito atq; impuro igne accensa ita exarsit, ut quem ad facinus inducere non poterat, per calumniam, in interitum nefarie præcipitaret; sed exitio alterius in exitium ipsa incurrit, atque in fenum abiit libidinosa, & calumniosa maiestas. Quo facto suam vitam redemit Imperator, & viduam tribus castris donatam, ut contenta abiret, rogavit.

§. VI.

Iustitia quanta sit vis?

Talionem vides? immò vides æquitatem? Sed Viduæ audaciam miraris? *Putas, neminem debere cogi ad iustitiam? cum legas patrem familias dixisse servis: Quoscumq; inuenieritis, cogite intrare? Miraris patientiam Imperatoris? Iustitia verò sic amanda est, ut ab eius operibus etiam pœna corporis nos cohibere non debeant, &c. Hinc est, quod ille fortissimus iustitia dilector exclamat: Quis nos separabit a charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* ait S. Augustinus. Et cogi igitur, appellatione illa, immò prodigio illo ad iustitiam potuit Imperator; & mortem

S. Aug.
48. ep.

Idem ep.
144.

Rom. 8.

tem velle pati. Quod sanè mirum videbitur sæculo nostro, Imperatorem voluisse mori; neque probaturo, ipsam Imperatricem morti adiudicatam. Nimirum *sicut palato non sano pœna est cibus, sano suavis est: & oculis agris odiosa lux, qua incolumis gaudet obtutus: ita displicet iniquis iustitia Dei, cui si subicerentur, non conturbarentur.* Hinc multi memoratam historiam fabulis ascribent; illi scilicet, qui putant, Principes debere suo commodo, non iustitiæ legibus, Rempublicam administrare; cùm vetus sit illud: *Sine iustitia, ne Iouem quidem posse Principem agere.* Iustitia autem est clausis oculis, non aspicit pœnam; delictum expendit; nec parcit vxori; nec Principi iniuriarum licentiam concedit. Heu quàm deploranda igitur iustitia est illis, qui non solùm summis capitibus, & verticibus Rerumpublicarum volunt omnia impunita esse, verùm etiam licita arbitrantur, neque in quæstionem vocanda! quasi non aliquando vel illorum oscitantiâ, vel ignorantia, vel auaritiâ, vel crudelitate, vel iniustitiâ, mille homines, iterumque mille & mille in exitium trahi sinnerentur? Quasi non tot villæ, pagi, arces, & vrbes pessum darentur? Vbi talionis pœna?

Plutarch.
lib. de
doc. Prin-
cip.

institia, ne Iouem quidem posse Principem agere.

Iustitia autem est clausis oculis, non aspicit pœnam; delictum expendit; nec parcit vxori; nec Principi iniuriarum licentiam concedit. Heu quàm deploranda igitur iustitia est illis, qui non solùm summis capitibus, & verticibus Rerumpublicarum volunt omnia impunita esse, verùm etiam licita arbitrantur, neque in quæstionem vocanda! quasi non aliquando vel illorum oscitantiâ, vel ignorantia, vel auaritiâ, vel crudelitate, vel iniustitiâ, mille homines, iterumque mille & mille in exitium trahi sinnerentur? Quasi non tot villæ, pagi, arces, & vrbes pessum darentur? Vbi talionis pœna?

na? Sæpe (quandoquidem talium cladum
 authores ipsi se non vocant ad tribunal)
 Deus eos afficit talionis pœnâ, cùm illis
 similia mala immittit: Sæpe illis maiora
 reservat supplicia in Acheronte, quia non
 sufficit illis talionis pœna. *Audite ergo reges, Sap. 6. 26*
& intelligite, discite iudices finium terra. Pra-
bete aures vos, qui continetis multitudines, &
placeti vobis in turbis nationum: quoniam
data est à Domino potestas vobis, & virtus ab
Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & co-
gitationes scrutabitur: quoniam cùm essetis mi-
nistri regni illius, non recte indicastis, nec custo-
distis legem iustitia, neq; secundum voluntatem
Dei ambulastis. Horrendè & citò apparebit vo-
bis: quoniam iudicium dixerisimum his, qui præ-
sunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia
potentes autem potenter tormenta patientur.

§. VII.

Malerum militum talio.

Quòd si verò Principes, Duces, Reges,
 ac Imperatores, ob delicta sua, si non atro-
 ciùs, saltem lege talionis puniuntur; quid
 expectandum erit militibus illis, quibus
 tota militia nihil est aliud, quàm rapien-
 di, cædendi, occidendi licentia? Putantné,
 si desunt tribunalia in terris, nullum in cæ-
 lo su-

lo superesse iudicem? Immo sentient aliquē esse, qui omnia videt, & compensat. Hinc enim experiuntur, quicumq; rapinis, alijsue malis artibus ditescunt, se cribro aquā hausisse, atq; opes perinde vt attractæ sunt malè, malè rursus diffuere: rarumque est, militum filios esse opulentos. Verè dixit Isaias:

Is. 33. 1.

Cum consummaueris depredationem, depredaberis. Euanescent enim spolia, & ingentes gazæ, non aduertentibus illis, dissipantur, vel per conuiuia & comotationes, vel per ludos, quibus sæpe tota patrimonia impendunt; vel per luxum vestium; vel per dona in mulieres & meretrices effusa; vel per furti, rapinas, lites, fraudes, & mille technas, vt iisdē vijs abeant, quibus venerunt. Atq; vt externa hæc fortunæ bona mittam, quid aliud milites minitantur & spirant, quam vulnera? nonnè & ipsi vulneribus notantur? & quidem hoc ipso iustissimè, quia illi ad hostes sauciandos conscripti, socios, amicos, & si possint, Diuos non verentur plagis temerare. Sed ita plectuntur, vt negati non possit, diuinam manum non abesse.

**Ferreol.
Locrius
in Maria
Augusta
l. 2. c. 25.**

*Anno 1580. 9. & 10. Iulij. Olinerijs Tempelius,
vt post I. Lipsium scribit Ferreolus Locrius,
vir quamquam militia gnarus, & acer, rerum
tamē*

nam pessimarum satagens, par ausum, pari
 euentu terminauit, nisi quòd hic à conuitijs in
 Virginem abstinendi duo reportarit documenta:
 vnum in Ioanne Zuykio comite, cui glans
 plumbea ex vrbe dimissa, nasum ferit, & au-
 fert, quòd antea palam iactasset: Se suis mani-
 bus Hallensi mulierculæ (Dei parentem in-
 telligebat) nasum abscissurum. Posterius in
 Ioanne Rysselmanno, eiusdem perfidia scurra
 immanissimo; cui quòd sacratam se statuam
 Bruxellam adducturum, atq; ibi igne subiecto
 publicè crematurum, ore impudentissimo pro-
 fundisset; ictu tormenti & os, & mentum, &
 paulò post vita conciderunt. Ignem iste mi-
 natus, ab igne laceratus est: ille meruit, vt
 ex boue ipso lora sumerentur, quibus va-
 pularet. Ita ergo in scurrantem olim libuis
 iocari.

Zuyckius Hallensi nasum defringere Diua

Dum voluit, nasum perdidit ipse suum.

Nam, cum Tempelio, venientem Virgo

Thrasonem

Audyt horribiles euomuisse minas.

Audyt, ac dicto citius vindicta cruentas

Militie impuri fecit in ore manus.

Extemplo scurra, conceptum fistula plumbū,

Indignata nefas, expuit in faciem.

*Cur tetigit nasum, quem funditus abstulit
illi?*

Nasutus nimium Zurvickius. antè fuit.

§ VIII.

Duellantium talio.

Hæc talia militibus diligenter sunt inculcanda, quibus iocus est, in Diuos dicta iacere; quos qui contemnit, in cælo non videbit. Neque putent verba sua dumtaxat ad aures Iudicis venire; vulnera autem ignorari. Omnes ictus iniquos & spectat, & numerat diuinus oculus, & verò etiam, in tempore compensat. Memini virum fide dignum, in Principis mensa narrasse, Anno Christi 1633. Eluaci, se præsentè, infesto S. Thomæ Apostoli, super mensam, dum alij alia glorianter jactarent, Capitaneum quemdam Suedicum, cum sarcasmo professum esse, *se octo animas habere in conscientia sua, à se occisorum*. Permissus est hoc dicere; vt constaret de iudicio Dei, quo, eo adhuc ipso die, ipse quoque cultro interfectus est; vtque à singulis cum animabus accusatum constaret, octo lethalia vulnera accepit. Hoc postquam ita vt dixi, relatum est, subiunxit alter, Parisijs aliquando duellatorem captum, atque ad gladium damnatum,

natum, cum decem validissimos ictus ceruice excepisset, & carnifex obstupescens exclamasset: Mirum, me, qui tot vno ictu expediui, hunc vnum non posse capite plerere, tot plagis faucium vicissim exclamasse: Duo adhuc ictus à te mihi inferendi sunt, quia ego duodecim duellis, duodecim homines interemi. Quod & factum. Ne putate, ô milites, eum qui vno delicto vel huius, vel alterius vitæ mortem commeruit, de cetero impunè peccaturum. Omnia peccata exactissimè numerantur. *In qua*

mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quod si autem militi vnus hominis iniusta mors, vel complura duella ad mensuram computantur; quid illi erit expectandum, qui, per iniustum bellum, tot mortalium millia in exitium trahit? nec iam homines, sed ciuitates integras, integras prouincias, integra regna & imperia mutilat, affligit, extinguit? Sed quantum sit malum, aut cur

Deus hoc tantum belli malum iustissimè permittat, propriam exigit

disputationem.

Collegii Societatis Jesu Paderborn:

Omnia ad maiorem DEI gloriam.

X 3

INDEX

Matthi 7°

2.

Marc. 4.

24.

Luc. 6, 38.